

Sisa Pista

Történetek a betyárvilág korszakából VI.

Az 1877. év augusztusának egyik reggelén egy magas, erőteljes parasztember állított be Tóth Mór egri királyi ügyész elé.

— Mi az Matyi?

— Holnap meglesz.

— Sisa Pista?

— Igen; ha addig élek is.

— Úgy? Akkor mi lesz Borcsából?

— De élni akarok ám, tekintetes uram. Nem félek én Sisától, ha fegyver nincs nála.

— De lesz.

— Lerakja, mert tánc lesz.

— Hát a kés?

— Arra vigyázunk.

— És hol?

— Baktán, ahol én lakom.

— Küldjek pandúrokat ?

— Nem kell. Nem osztozom az 1000 forinton. Borcsának kis házikót és földesckét akarok venni.

— Szép. De hogy kerül Sisa Baktára, hisz a szeretője Aranyoson van?

— Baktán van Somogyi András rokonánál.

— S ott mer időzni ilyen közel Egerhez?

— Baktán nem ismeri senki. De én ismerem még innen, mikor birgék miatt volt a kezünk alatt.

— Jól van Matyi. Akarsz meg valamit?

— Kézi láncot kérek.

— Ad az őrmester. Isten áldjon.

Mata Ipacs Matyi, a nyugalomba vonult fogházőr láncsal ment haza, azzal a szándékkal, hogy rabbá tegyen egy embert, aki ugyan neki nem vétett, de megérett a vadállat névre, annyit rabolt és gyilkolt. Két év óta. Három vármegye pandúrsága kereste, s bár azt biztosan tudták, hogy Aranyoson lakik régi mátkája, akit még mindig szeret, s akit elég gyakran meglátogat, mindemellet sem tudták elfogni. Hja, mert a köznép barátja, rejtegetője, komája volt a híres betyárnak, lévén a köznép csak akkor ellensége, ha személyesen volt vele baja.

De Matyi fogházőri szolgálata alatt bizonyos halvány fogalmakat szerzett a közérdekről s ő, ha neki személyesen nem is volt baja a futó betyárral, mert vállalkozni az elfogásra. De azért kétséges az, hogy 1000 forint jutalomdíj nélkül mert volna-e.

* * *

A „féligvan” zsidónál volt a táncmulatság. A legjobb, legolcsóbb bort adta messze földön, de mindig hiányosan, s így ragadt rá a „féligvan” név, mert hát gyakran kellett ezt kiáltani.

A baktai legénység kirukkolt. Vasárnap is volt, jó idő is volt, meg a termés is beütött, hát mulattak. A legények közt egy szálkás, szép barna legény is mulatott, legtöbbet foglalkozva a Somogyi András uramnál vendégként időző Róza nevű lánnyal. A baktai legények nem ismerték a mulató legényt, de mert nem szokásuk kérdezősködni, csak Pista néven szólították. Máskülönben nem rokonszenvesen fogadták a legényt, mert volt valami a modorában, ami kötekedő, követelő volt. Néhány legény összebújva sugdosott is, hogy ki lehet ez a hencegő legény, aki egy egész falu legényeit fel sem veszi.

Az pedig gondtalanul, fel sem véve semmit, mulatott, duhajkodott, kikikapva egy táncosnőt a táncosa kezeiből. Hajigálta az üvegeket, hordatta nagy mennyiségben a bort. Azonnal fizetett a korcsmárosnak s ha néhány hatos visszajárt, nagylelkűen ott hagyta „pántlikára a jányának, ha van”.

Mata Ipacs Matyi egy asztal mellől nézte a legényt. Amint a mulató legény karjáról lecsúszott a lobogós ingujj s kitűnt a legénynek izomtól duzzadó karja, Matyi majdnem bánni kezdte, hogy

belefogott a dologba.

Mert a mulatós legény Sisa Pista volt. Éppen egy markos baktai legény kezéből kapta ki a táncosát, aki dühösen nézett a legényre s rá akart rohanni.

Matyi megkapta a legényt.

— Jóska!

— Várj, ezzel a gyüttmenttel számadásom van.

— Majd együtt intézzük el.

— Veled?

— Igen.

— Mi bajod vele ?

— Semmi, de lesz.

S azzal félre vonta Jóskát.

— Nekem is lesz vele bajom Jóska. Ha látod, hogy ő megtámad engem, vagy én őt, s látod,

hogy nem bírok vele, segíts. Meglehet kapsz vagy 100 forintot.

— Kitől?

— Tőlem. Itt a kezem rá.

Kezet fogtak.

— Hát ki ez? Kérdé bámulva Jóska.

— Majd megtudod.

Nem kellett azonban sokat várni Matyinak, mert éppen a feleségét, Borcsát kapta ki a betyár egy legény kezéből.

Forgatta a betyár a szép menyecskét s rajta feledte szemét a menyecske rózsás, kipirult arcán s ahogy forgatta hirtelen lehajolt s megcsókolta.

Ép akkor nézett oda Matyi.

— Hű az árgyílusát — kiáltott Matyi — hát ennek a másé is az övé. Odarohant, feleségét kikapta a betyár kezéből s a betyárt mellbe lökte.

— Ezt megbánod paraszt! — rikoltott a betyár s hirtelen lehajolva csizmaszárából kést rántott elő s Matyira rohant.

— Nem gyilkolunk többet Sisa Pista — kiáltott Matyi.

A betyár, neve hallatára pillanatra megdöbbent. E pillanat elég volt Matyinak, aki fejét lehajtva vaderővel rohant a betyárnak. A betyár a gyomrát ért erős ütéstől levegő után kapkodva hanyatlott meg, míg az ő kése csak gyenge szúrást ejtett a Matyi vállán.

Még magához sem tért a betyár, mikor Matyi a torkát megragadva a földre rántotta.

Ott termett Jóska is s megragadla a betyár késes kezét. Matyi ekkor előrántotta a kézi béklyót s rátolta a betyár kezeire.

A betyár feleszmélve, lábaival védte magát s le akarta kezeiről húzni a szabadságától megfosztó láncokat.

Matyi és Jóska ketten alig bírták a vadbetyár lábait összekötözni.

A közelben pedig ott állt remegve a betyár mátkája, kedvese Róza, aki oly sokszor kérte, hogy jobb útra térne, de hiába, aki most is szereti, csak könnyeit törülgeti és nem meri kiáltani, ne bántsátok, ő az én eljegyzett mátkám. Mert most már tudják, hogy a megátkozott rabló az. Somogyi András elhúzza onnan a leányt, hogy ne lássa, ne hallja, miként dobják fel egy szekérre, aki már senkinek se árt, a rettegett betyárt, mint egy telt zsákot s gúnyolódnak vele, szórják rá az átkot.

Meg sem állt Matyi Egerig.

Matyi felment Tóth Mór ügyészhez.

— Megvan! toppant be a szobába.

— Lehetetlen Malyi, nem az lesz, egyedül nem tehetted rabbá.

— Talán magam is, de volt egy segítőm, a Bogár Jóska. Ott van ni a szekérnél, őrzi a 100 forintját.

— Annyit adsz neki ?

— Muszáj volt. Így biztosabb volt mégis.

— Aztán mi a ráadás?

Matyi megmutatta a vállát.

— No ezt a törvényszéki orvos bekötözi.

— Úgy sem volt velem dolga, míg itt voltam.

— No Matyi — szólt az ügyész, kezét nyújtva a derék legénynek — sok szerencsét a házhoz, meg a földcskéhez. Hanem ne üldözz ezután rablókat, mert ...

— Nem ám tekintetes uram, mert amint a Borcsa megsúgta, lesz valaki még akire gyűjtögetni kell.

— No Matyi, annak én leszek a keresztapja, a keresztanyja ...

Épen a nagyságos asszonyhoz akarok menni.

— Csak eredj Matyi, az is elfogadja.

Forrás:

Nyírvidék. A Szabolcsvármegyei Községi Jegyzők és a Szabolcsmegyei Tanítóegyesület Hivatalos Közlönye. XXVIII. évfolyam 50. szám. 1907. december 15.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Nyirvidek_1907_07-12/?pg=190&layout=s

Sisa Pista. Történetek a betyárvilág korszakából VI.

Írta: Pataky István

2018. július 15. vasárnap, 08:18 - Módosítás: 2018. szeptember 02. vasárnap, 06:25

Sisa Pista. Történetek a betyárvilág korszakából VI.

Írta: Pataky István

2018. július 15. vasárnap, 08:18 - Módosítás: 2018. szeptember 02. vasárnap, 06:25
